

FLORA.

N°. 12.

Regensburg. Ausgegeben den 2. Mai. **1866.**

Inhalt. W. Nylander: Adhuc circa characteres quosdam Lichenum.
— Literatur. — Verkäufliche Pflanzensammlungen. — Verzeichniss der im J. 1866 für die Sammlungen der kgl. bot. Gesellschaft eingegangenen Beiträge.

Adhuc circa characteres quosdam Lichenum.
Scripsit W. Nylander.

Facile patet, characteris cujusvis systematici pondus a constantia determinari et forma distincta, quas offert. Si character minus stabilis est vel si e formis pendet metamorphosi normali variantibus transitusque inter se sistentibus, hic character minoris necessario est momenti, nec solus criterio inservire potest, nullam enim differentiam certam probat nisi aliis characteribus accedentibus confirmatur. Theoriam nullam anteceptam hoc respectu admittere fas esse, ante monui¹⁾. Momentum organorum determinatur a diversitate, quam in casibus singulis ostendunt et designant. Ubi, ex. gr., differentiae incertae observantur, vel non discernendae in partibus ceteris, sed in unico organo vel parte notae absolute divergunt, tunc hic character distinctionem jubet. Ita differentias sporarum, quoad numerum septorum vel

1) Vid. in Ann. Sc. natur. Nyl. Lich. Nov. Gran. 2, p. 142, 143. In Th. Fr. Gen. Heterol. p. 30, 31, solenniter pronuntiatur: „Quo magis quaeque pars sit plantae ipsi gravis atque necessaria, eo magis debere illam in systemate naturali construendo esse momenti, inter primas haud dubie necesse est sporis concedere partes — ad series itaque, familias vel genera posses uti — igitur in generibus potissimum definiendis sporas respeximus.“ Quid de ea re dicunt Bryologi vel Hepaticologi? Eiusdem modi sententia ovarii vel ovulis in zoologia partes primae inter characteres systematicos darentur. Scriptor Upsaliensis infinita omnium rerum licentia excellit nuperrimeque in Flora hujus anni p. 18 me quidem in lichenologicis iudicem maxime spernendum declaravit; at-

formam nonnihil variantem, aut colorem hymenii ope iodi ¹⁾ non nihil alium, tamquam notas haud prorsus certas putare licet, desunt aliae magis necessariae.

Inter characteres, qui in classe Lichenum momentum maximum offerunt, varios indicavi, ante praetervisos vel ante haud accurate perceptos. Tales sunt notae gonidiales et spermogonicae et quae e reactione iodi sumuntur. Quaedam hic circa eas addere liceat.

Mox vero alius character hae occasione commemoretur. Iam hodie sic dictis *Cladoniis* observatur, species plurimas thallos gaudere basi folioso vel squamaceo-folioloso et podetia (cortice sat facile saltem pro parte pulveraceo-fatiscente) saepe plus minusve foliolis vel squamulis exasperata atque saepius plus minusve scyphophora habente. Iis speciebus nomen *Cladonia* optime retineatur.

tamen quaerendi venia detur, nonne rectius basis plantae cujusvis in apparatus organico vegetativo (ut aiunt) ponatur, sine quo ea vivere nequit. Conspicuae sporae, haud raro deficientes, sese minus „graves et necessariae“ ostendunt atque certe in vegetabilibus inferioribus vulgo tanto minoris sunt momenti quanto facilius eadem variis modis propagantur.

1) Fabulas suas solitas contra me repetens D. Fries denuo offert, ex quo me reactionem iodo effectam attulisse tamquam signum Lichenis omnino a Fungis distinguens, etsi eam numquam aliter eo respectu proposui quam sicut a *Miniculum* accedens in certis casibus, ubi dubium restitit in formis Lichenae infimis a Fungis simillimis distinguendis. Et quid novi vel proprii vel serii hoc capite aut aliis addidit scriptor Upsallensis? Si, ut vult, reactio iodica modo „bis weilen sehr nützlich sein kann, um verwandte Arten zu unterscheiden“, ejus notae raro mentionem facere deberet. Etiam aegre perspicitur, quomodo sic aliter se haberet haecce chemica nota quam aliae differentiae organicae, textura (quae nihil accidentale praebere potest) pendentes necessariae sunt plantae. Atque certissime character chemicus aequae constans observatur (tam in generum quam in specierum differentiis) ac notae organorum ipsorum etiamsi hoc Domino Fries non placeret. Cur non explicavit, apud quos Lichenes — „magnam ne dicam maximam partem de quibus offert N. gelum hymenium iodo vinoso rubentem“ — „colorem fuscescenti-luteum iodo invenit? Cur non exempla quaedam citare? Vel anne hocce pertinet inventa innumerabilia, quae evocavit studium gloriae peculiaris? Ante infans statuerat D. Fries, „notas chemicas ad systematicum usum parvi vel nulli esse momenti“ et „reactiones quae iodi auxilio conspiciuntur, fallaces et variabiles“, etc. Nunc has aliquando utiles fatetur, quod progressum sistit et praetervidendum, et mihi me dubito quomodo brevi sit perspecturus (nisi jam perspicat), studium Lichenum eo auxilio maximi ponderis utilissimique carere et posse idque semper esse consulendum. Cui, diebus proximis, novum addendum exponam criterium chemicum speciosissimum ejusque indolis, ut exacte demonstraret, lichenographiam eadem destitutam confusionibus facillime laborare.

In aliis thallus efoliolosus, podetia aseptha, ramosa, vulgo oxyclada, cortice non pulveraceo-fatiscente (sed interdum evanescentes stratum medullare subarachnoideum denudans). *Cladinae* dici possint. Huc pertinent: *Cl. rangiferina*, *peltata*, *uncialis* (et *amaurocraca*), *medusina*, *candelabrum*, *gorgonea*, *Salzmanni*, *divaricata*, *leporina*, *aggregata*, *retipora*, *schizopora* et forsitan iis adjungi possit *Cl. papillaria* (sin praestat eam cum Dufoureo referre ad *Pycnotheliam*). *Cladonia furcata* et affines accedunt ad *Cladinas*, at characterem foliolorum differunt.

Ita differentiis morphoseos thallinae distinctiones genericae vel subgenericae hic determinantur, quae omnino naturales videntur.

Quod ad differentias gonidiales adinet, ejus ponderis eae apparent, ut sane Lichenes series binas quasi parallelas praestare videntur, alteram scilicet gonidiis, alteram gonimiis (vel granulis gonimis) in textura designatam, quae elementa anatomica diversa analogia quadam non carent cum globulis sanguinis apud animalia et similiter characteres absolutos ostendunt¹⁾. *Collema* typos complectuntur, in quibus apparatus gonimicus praeminet totumque thallum occupat, at in *Nephromiis*, *Pannariis*, *Stictinis*, etc. idem apparatus anatomicus modo reductus vel ad stratum peculiare contractus exstat. Notatione autem dignissimum est (atque hoc quidem characteris summum pondus distinguit), typos in his Lichenibus congruere extusque simillimos esse cum typis aliis in serie eorum, qui thallum gonidiis instructum habent; hoc simul de generibus et speciebus valet, ita ut species et genera adsint gonimica parallela cum speciebus et generibus gonidicis. Tanta quidem est gravitatis hic apparatus anatomicus, ut gonimia formas induant diversissimas, ubi facies externa Lichenis parum vel vix mutatur; quod praesertim observatur in cephalodiis *Stereocaulorum*²⁾. Idem per-

1) D. Fries libentissime inter gonidia et gonimia transitus qualescunque insinuare vellet; nulli autem tales inveniuntur. Ceteroquin, ut jam (alibi dixi, si de pretio characteris ejus dubia seria afferre ageretur, demonstrandum erat, in una eademque specie aut in eodem thallo transitus ejusmodi occurrere vel metamorphosin e typo gonidico in typum gonimicam aut viceversa, adeo ut hic character nihil constans haberet. De gonidimiis vid. Flor. 1866, p. 116.

2) „Wir werden sehen“ dicit D. Fries in Flora h. a. p. 19. Algolicheno-machiam exhibet. Invenit novo se illustrans, Algas detexit malignissimas, se sub corticem Lichenum (saltem *Stereocaulorum*) intrudentes excrecentias pathologicas efficere, et sic oriri cephalodia, quae nihil aliud essent quam

finet ad gonidia, quorum tamen formae minus variant. Quid ac huc hodie *Pamariam brunceam* et *Lecanorem hymnorum* affinis habent, révera affinitatem impedit.

Forte haud inutile sit, ut hic simul de charactere spermogoniorum addamus animadversionem. Dr. Stizenberger, auctorem inventis non optimis notabilem sequens, attulit (Flechten syst. p. 132), spermata formas tantum exhibere paucas et multo pauciores quam sporas; quasi eam ob causam spermogonia ponderis systematici essent minoris. Quid valet ejusmodi argumentum? Qui numerus formarum necessarius est parti cuidam plantae, ut ei momentum serium systematico respectu decernatur? Nescio equidem, an spermata vere pauciores differentias habeant (si rite considerantur) quam sporae; sunt saltem illorum typi haud pauci. At numeris talem rem permittens constituere d

formationes morbosae prorsus accidentales. Hae „algae“ peculiare, si nomi quaedam exornandae haberentur, optime Friesiades appellarentur. Meum quidem iudicium superbe rejicere convenit Domino Fries. Observationem meam simplicem submittere audeo rem examinantibus (iis, qui errores facile capiunt, non scribo), scilicet „algas parasitas“ Friesianas totos thallos (typice omnino statim) pervadentes non deesse neque eas differre ullo sensu anatomico elementis gonimicis aut gonidicis. Itaque si in cephalodiis gonimia varia parvis algis sumerentur, omnia facile gonidia Lichenum pro parasitis talibus decernenda essent, nam anatomico omnino congruunt. Sic itur ad astra! Cite hic, exempli causa, *Coccocarpia ciliolata* Mnt., cujus thallus stratum corinum offert e gonimiis scytonemoidis coeruleis compositum; nihilo minus Lichen integram praebet valetudinem, etiamsi displicuerit Domino Fries. Atque quo mirando modo inventum suum demonstrat (l. c. p. 22): „Ganz überzeugend bin ich — Diese sogenannte Gonidia sind folglich“ („eine parasitische Alge“ — aut quodcumque volueris)! Satis est, ut sic sibi persuadeat. Verba citata incomparabilia totum commentarii ejus amplius summam exprimit. Quoad characterem anatomicum cephalodiorum, quem aggressus est D. Fries, nihil deminuitur re, gonimia vario statu in iis singulis obvenire; typos haec organa in Stereocaulis, quales indicavi, neque ulla logice Friesianae sententia mutantur. L. c. p. 24 rem refert, quasi cephalodia deesse non novissimum „*St. lecanoreo, sphaerophoroide, ptyrriante*“, etc. Videatur de iis in Synopsis. Ars Friesiana, semper innocentiae partes agens, responsa mea (liber sane scripta, si comparantur cum gradu modoque errorum aut offensionum in „impetus“ detorqueat studet mihi quaeque attribuere quod ad ipsum pertinet. Errare humanum est, sed minus excusatione dignum quod magnis verbis predicatur. D. Fries fastidiosas esse contendere videtur lectoribus Florae animadversiones circa peccata sua. Amoensissimum contra aestimet, si ipsius quoque quaedam modesta hic citantur. Legitur, ex. gr., in Gen. Heterol. p. 46: „*mariae* systematis Nylanderiani rationes vel falsae vel non satis scite adhibita et „systema Nylandri altius inspectum atque diligentius exploratum aliter saepius et repellit.“ Sic ille inspiciens et explorans Fries! Neque mihi est, si inventis singularibus arteque peculiari eminet.

beret aestimationem omnium characterum, ita ut singuli numero quodam vel mensura determinarentur, quoad pondus systematicum, atque ut sic edici possit, qui boni, qui sufficientes, aut qui negligendi essent. Quod fieri non potest. Characteres quales per se sunt videntur concipiendi, nec ulla theoria antecepta egent. Si quidem differentiae organi minus numerosae essent, aegre patet, cur characterem modo leviolem praeberent. Saepc saltem accidit, ut differentiae ceterae incertissimae vel nullae conspiciantur, spermogonia vero characterem optimum et criterium insigne afferunt. Exempli elegantissima saepe memoravi. Talia sunt: *Platysma subperlatum*, quod spermogoniis neglectis dignosci fere non potest a *Parmelia latissima*; *Platysma commixtum*, quod vix nisi spermatiis distat a *Platysmate Faldunensi*; *Physcia adglutinata* similiter distincta a *Ph. obscura*, quacum (spermatiis non examinatis) ante juneta fuit ut varietas; etc. Quod cum ita sit, cur spermogonia rejicere vel ad infimum quendam referre velle ordinem characterum?

Facillime similiter reactiones chemicas, iudicas et alias, probatur summi esse ponderis adminiculaque practica sistere lichcnologis hodiernis maxime necessaria.

L i t e r a t u r .

L. R. et C. Tulasne, Selecta fungorum Carpologia.
Tomus III. Paris 1865. 221 pag. 22 Tabulae.

Der dritte Band dieses in der Flora schon früher (Jahrg. 1862, p. 15, 1864, p. 442) angezeigten Werkes behandelt drei Gruppen von Ascomyceten, welche von den Verf. *Nectriei*, *Phacidiei*, *Pezizei* genannt werden.

Unter dem ersteren dieser Namen werden zusammengefasst die Pyrenomycetengattungen *Torrubia* Lévl. Tul. *Epichloë* Fr. (nebst einer neuen, wahrscheinlich hierher gehörenden exotischen Gattung *Hydroopsis* Tul., welche anhangsweise beschrieben wird), *Claviceps* Tul., *Hypocrea*, *Hypomyces* Tul., *Nectria* de Not., *Sphaerostilbe* Tul.

Den Typus von *Torrubia* stellen *Sphaeria militaris* Ehr. (*Cordyceps* Lk. Fr.) und *Sph. ophioglossoides* P. dar. Erstere entwickelt ihr Mycelium im Leibe von Raupen, zumal des *Bombyx Rubi*, und treibt aus dem Innern des gestorbenen Thieres

rima attuli exempla, utilitatem summam probantia. Sequentia hic addere liceat.

In hodie sic dicta *Parmelia perlata* experientiis multiplicatis observavi, in certis speciminibus medullam reactione erythrina ab hypochlorite calcico mox eleganter tingi, in aliis vero medullam semper manere albissimam, si solutione ea superfunditur. Externe vix alia differentia adest quam sorediorum, analogae ut inter *Everniam prunastris* et *E. mesomorpham*, quae steriles vix aliter inter se characteribus externis differunt. *P. olivetorum* (Ach.) dici possit quae soredia subtilissime albo-farinosa habet et *P. perlata* quae eadem habet tenuiter granulosa. *P. olivetorum* reactionem constantem dat medullae erythrinæ, *P. perlata*, autem constanter nullam, et haec differentia jam in thallo maxime juvenili apparet ¹⁾.

Hydrate kalico similiter reactiones elegantissimae et utilissimae observantur. Sic reactio thalli flava vel flavo-virescens *Lecanoram subfuscam* distinguere jubet a *L. umbrina*, *conferta*, *dispersa*, quibus reactio talis nulla. Contra ex. gr. in *Lecanora ochroidea* (Ach.) thallus hydrate kalico flavescit et ita simul margo thallinus apotheciorum, at hic mox deinde purpurascit; dedi eam in Lich. Paris. nr. 41. Atque in *Lecanora blanda* thallus totus mox flavo-tinctus deinde purpurascit. In *L. cinerea* vera fere idem occurrit, scilicet thallus primo flavescens deinde cito rubricosum sumit colorem, unde distinctio ab *obscurata*, *gibbosa* (calcareae), *cinereo-rufescente* (Auct. pr. p.), etc., quibus thallus ita non tingitur.

Inter thallos multos flavos, qui hydrate kalico colorem non mutant (h. e. qui acido chrysophanico carent), citentur *Lecanora epanora*, *L. Schleicherii*, *L. chlorophana*, *L. oreina*, etc., *Dermatiscum*, *Lecidea geographica*, *Thelocarpon*, etc.

Nec desunt alia adminicula chemica utilia (haud pauca jam tentavi) inter quae interest, ut optima seligantur.

Corrigenda.

Pag. 179, l. 1, l. vulgo *ascypha*.

„ 199, l. 5, „ filamentis.

„ — l. 14, „ quarum.

„ — l. 35, „ mandatur.

(coeruleam, violaceam, vinose rubram, fulvam aut nullam) iodo exhibet. In Th. Fr. Gen. Hetero l. p. 4 fabula solitae indolis contra me etiam circa licheninam legitur. Cur non contra Massalongo conversus est, qui eo termino ubique utitur?

1) Ambae adhuc in ditone florae Scandinavicae occurrunt.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Flora oder Allgemeine Botanische Zeitung](#)

Jahr/Year: 1866

Band/Volume: [49](#)

Autor(en)/Author(s): Nylander William

Artikel/Article: [Adhuc circa characteres quosdam Lichenum 177-181](#)